

NEFSİN ANLAMI (5)

(...dünden devam)

İyi bil ki nefsin, senin 'Ben' sözünle işâret ettiğin zâtın ve gerçeğindir. 'Yaptım, gördüm, işittim, kızdım, düşündüm, anımsadım' dediğin vakit anlattığın 'ben'. İşte senin gerçeğin odur. Fakat bu sözünle kastettiğin 'ben' şu beden olamaz. Çünkü:

1)Bu özel beden bilinmediği zamanlarda ben ile kastettiğin şey bilinir.

2)Bu beden cüzleri değişmektedir. Oysa 'ben' sözünle anlattığın şey değişmez. Ben, benim yirmi yıl önceki ben olduğumu zorunlu olarak bilirim. Fakat değişen şey, değişmeyenin aynı değildir. Öyle ise nefs (can), bu bedenden ibaret değildir.

Bazı bilginler de şöyle demişlerdir: Nefs cismânî, latîf, maddesel cisimlere benzemekten uzak; sâf, nûrânî, göksel, mâhiyeti bakımından bu aşağı cisimlere aykırı bir cevherdir. Bu bedenle birleşince beden dirilir, bedenden ayrılırsa beden ölür. Birinci takdirde nefsin gelmek, dönmek ile nitelendirilmesi (bedeni) yönetmesi ve terk etmesi demektir. İkinci takdirde (bedenden ayrılığı durumunda) gelip dönmek nefsin gerçek sıfatıdır.

"Eski bilginlerden bazıları, nefsin ezelî olduğunu söylemişler ve 'Rabbine dön!' âyetini de bu görüşlerine kanıt getirmişlerdir. Çünkü ancak bedenden önce var olan bir şeye 'dön' denilebilir. Ancak bu söz, dön hitâbının zamanına bağlıdır. Bu konuda da iki görüş vardır: Birinci görüş göre bu 'dön' hitâbı, ölüm sırasında olur. Bu takdirde rûhların, bedenlerden önce var olduğunu söyleyenlerin görüşü ağırlık kazanırsa da bundan rûhların kıdemi (öncesizliği) gerekmez. İkinci görüşe göre bu hitâb, kıyâmette tekrar dirilme zamanı olacaktır. Mânâsı da: 'Rabbinin sevâbına dön, kullarım arasına gir, içinden çıkmış olduğun bedene dön' demektir ."

Fecr Suresinin bundan önceki âyetlerinde kâfir insanın azâba sevk edilişi anlatılmıştı. Bu âyetlerde de o kâfirlerin karşıtı olan mü'min insanın cennete sevk edilişi anlatılmaktadır. Yüce Dîvân, her iki insan hakkında da kararını veriyor: Allah birini bağlara vurup cezâ evine gönderiyor, öbürünü de taltif ederek cennete gönderiyor.
